

Arkadiusz PŁOMIŃSKI*

Działalność Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w województwie sieradzkim w latach 1975–1990

Streszczenie

Oddział Wojewódzki Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu został utworzony 8 grudnia 1975 roku, podczas kursokonferencji wyjazdowej w Spale. Głównymi celami działalności Towarzystwa były: obsługa młodzieżowego ruchu turystycznego; rozwój schronisk młodzieżowych oraz ich budowa i prowadzenie; propagowanie i organizowanie turystyki służącej zapoznaniu młodzieży z historią, przyrodą oraz dorobkiem kulturalnym i gospodarczym ojczystego kraju; prowadzenie akcji informacyjno-propagandowych; szkolenie i doszkalanie pracowników schronisk młodzieżowych; współdziałanie z władzami, instytucjami i organizacjami społecznymi w zakresie organizacji schronisk i turystyki młodzieżowej

Słowa kluczowe: Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych, województwo sieradzkie, turystyka.

Celem pracy jest przedstawienie działalności Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w latach 1975–1990. Cezurę początkową pracy wyznacza 1975 rok, w którym powołano w Sieradzu stowarzyszenie pn. Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych. Cezurę końcową wyznacza 1990 rok, który był ostatnim rokiem aktywnej działalności ww. stowarzyszenia. Zakresem terytorialnym pracy jest obszar województwa sieradzkiego.

W pracy zastosowano metody badawcze: analizę źródeł historycznych, indukcję, dedukcję, syntezę oraz metodę porównawczą. Kwerenda archiwalnych materiałów źródłowych została przeprowadzona w Archiwum Państwowym w Łodzi – Oddział w Sieradzu. Szczególnie cenny okazał się Zespół Akt Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu z lat 1975–1998. Ponadto do przygotowania pracy zostały wykorzystane źródła drukowane, prasa oraz literatura przedmiotu.

---

* Dr, Instytut Wychowania Fizycznego, Turystyki i Fizjoterapii, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie; e-mail: a.plominski@wp.pl.

W Polsce pierwsze schroniska młodzieżowe zlokalizowane w budynkach szkolnych zaczęły powstawać w połowie lat dwudziestych XX wieku. Inicjatorem tworzenia schronisk w szkołach było Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (MWRiOP). W 1926 roku z inicjatywy MWRiOP powołano Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych (PTSM) oraz Fundusz Schronisk Młodzieżowych, dzięki którym powstały pierwsze schroniska, m.in.: w Nowej Słupi, Augustowie, Kaliszu, Sromowcach Niżnych, Morgownicach. W 1931 roku funkcjonowało w Polsce 145 obiektów noclegowych, o łącznej pojemności 3488 łóżek, co klasyfikowało Polskę wśród wiodących państw w Europie. Polacy byli również jednymi z założycieli Międzynarodowej Federacji Schronisk Młodzieżowych (International Youth Hostel Federation), która powstała w 1932 roku w Amsterdamie¹.

Oddział Wojewódzki Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu został utworzony 8 grudnia 1975 roku, podczas kursokonferencji wyjazdowej w Spale. Udział w spotkaniu założycielskim wzięły 84 osoby, w tym: kierownictwo Kuratorium Oświaty i Wychowania w Sieradzu, działacze PTTK, zastępcy dyrektorów szkół średnich, ponadpodstawowych oraz zbiorczych szkół gminnych. Podczas zebrania w toku wyborów ukonstytuował się Zarząd Oddziału PTSM w Sieradzu. Pierwszym prezesem został wybrany Henryk Dwornicki, a jego zastępcami (wiceprezesami) Jan Lisiecki i Jan Garczyński². Skład Zarządu uzupełnili: Barbara Wągrowska (sekretarz), Barbara Pośpiech (skarbnik), Antoni Astemberg (członek), Jadwiga Berłoga (członek), Olgierd Dubrownik (członek), Aniela Olejniczak (członek), Daniela Owczarek (członek), Jolanta Ruszkowska (członek)³. Zmiany w zarządzie Oddziału nastąpiły 21 stycznia 1978 roku na Walnym Zebraniu. W miejsce Henryka Dwornickiego i Barbary Wągrowskiej powołano Marię Lis (prezes) i Teresę Szubzdę (sekretarz)⁴.

Drugie Walne Zebranie Oddziału PTSM w Sieradzu odbyło się w marcu 1981 roku. Podczas dyskusji podsumowano działalność Oddziału za ostatnie lata, jak również ustalono priorytety działania na najbliższą kadencję. Dużo uwagi poświęcono planom uruchomienia nowych schronisk i doposażenia już istniejących⁵. Na zjeździe został wybrany nowy zarząd, w skład którego weszli: Jan Li-

¹ J. Gaj, *Dzieje turystyki w Polsce*, Warszawa 2008, s. 74, 75.

² Archiwum Państwowe w Łodzi, Oddział w Sieradzu (APŁOS), Urząd Wojewódzki w Sieradzu z lat 1975–1998 (UWS), sygn. 980, Protokół z zebrania organizacyjnego Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu, b. pag.

³ Tamże.

⁴ APŁOS, UWS, sygn. 980, Protokół z kontroli przeprowadzonej w Oddziale Wojewódzkim Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu przez inspektora Wydziału Spraw Społeczno-Administracyjnych Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu – Agnieszkę Klemżyńską w dniu 8 listopada 1979 roku, b. pag.

⁵ APŁOS, UWS, sygn. 980, Protokół kontroli przeprowadzonej w Oddziale Wojewódzkim Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu przez starszego inspektora wojewódzkiego Jana Garczyńskiego z dnia 2 stycznia 1984 roku, b. pag.

siecki (prezes), Władysław Miszczak (wiceprezes), Jan Garczyński (wiceprezes), Teresa Szubzda (sekretarz), Barbara Pośpiech (skarbnik), Teofil Sawicki (członek), Bronisław Sztandera (członek) i Bolesław Zwoliński (członek)⁶. Podczas trwania kadencji z pełnionych funkcji w zarządzie zrezygnowali: Jan Garczyński i Barbara Pośpiech, natomiast Teresa Szubzda została wybrana skarbnikiem, a Kazimierzowi Nowickiemu powierzono funkcję sekretarza⁷.

W dniu 21 marca 1986 roku odbyło się Trzecie Walne Zebranie Oddziału PTSM w Sieradzu. Podczas zjazdu podsumowano pięć lat działalności towarzystwa oraz wręczono odznaczenia resortowe za długoletnią działalność na rzecz rozwoju PTSM. W obradach udział wzięli delegaci z obszaru województwa sieradzkiego oraz zaproszeni goście: Zdzisław Gasza (wiceprezes ZG PTSM) i Bolesław Rybak (kurator oświaty i wychowania w Sieradzu)⁸. Delegaci biorący udział w zjeździe zgłosili następujące wnioski: utworzenia nowych i aktualizowania opisów istniejących tras obozów wędrownych, nawiązania ściślejszej współpracy z ościennymi oddziałami PTSM, większej promocji typowej trasy pieszej „Doliną Rzeki Warty” oraz uruchomienia stałego (całorocznego) schroniska młodzieżowego w Zduńskiej Woli⁹. Z tymi postulatami miał się zmierzyć nowo wybrany zarząd w składzie: Jan Lisiecki (prezes), Bolesław Zwoliński (wiceprezes), Adam Czyżewski (wiceprezes), Kazimierz Nowicki (sekretarz), Teresa Szubzda (skarbnik), Piotr Markiewicz (członek), Maria Tomaszewska (członek), Jerzy Majewski (członek) i Władysław Bednarek (członek)¹⁰.

Czwarte Walne Zebranie Oddziału PTSM w Sieradzu odbyło się 30 listopada 1990 roku. W obradach udział wzięło 37 delegatów i zaproszeni goście: Jan Jagusiak (dyrektor Wydziału Spraw Społecznych) i Stanisław Waligórski (kurator oświaty i wychowania)¹¹. Podczas obrad podsumowano działalność Oddziału za lata 1986–1990 oraz wręczono nagrody pieniężne kierownikom schronisk

⁶ APŁOS, UWS, sygn. 980, Skład Zarządu Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu, b. pag.

⁷ APŁOS, UWS, sygn. 980, Protokół kontroli przeprowadzonej w Oddziale Wojewódzkim Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu przez starszego inspektora wojewódzkiego Jana Garczyńskiego z dnia 2 stycznia 1984 roku, b. pag.

⁸ APŁOS, UWS, sygn. 980, Protokół z przebiegu obrad Walnego Zebrania Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu odbytego w dniu 21 marca 1986 roku, b. pag.

⁹ APŁOS, UWS, sygn. 980, Uchwała III Walnego Zebrania Oddziału Wojewódzkiego PTSM w Sieradzu odbytego w dniu 21 marca 1986 roku, b. pag.

¹⁰ APŁOS, UWS, sygn. 980, Protokół z przebiegu obrad Walnego Zebrania Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu odbytego w dniu 21 marca 1986 roku, b. pag.

¹¹ APŁOS, UWS, sygn. 980, Protokół Komisji Skrutacyjnej Walnego Zebrania Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu odbytego w dniu 30 listopada 1990 roku, b. pag.; APŁOS, UWS, sygn. 980, Protokół z przebiegu obrad Walnego Zebrania Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu odbytego w dniu 30 listopada 1990 roku, b. pag.

młodzieżowych biorących udział w Wojewódzkim Konkursie Współzawodnictwa Schronisk Młodzieżowych. Wśród wielu postulatów zgłoszonych przez delegatów na pierwszy plan wysuwały się sprawy związane z doposażeniem i remontami schronisk oraz potrzeba nawiązania ścisłej współpracy z organizacjami młodzieżowymi, a w szczególności z Towarzystwem Przyjaciół Dzieci¹². Podczas zjazdu wybrano nowy zarząd w składzie: Jan Lisiecki (prezes), Włodzimierz Marszałek (wiceprezes), Kazimierz Nowicki (sekretarz), Alina Królak (skarbnik), Jan Garczyński (członek), Liliana Kosecka (członek), Bohdan Mačerzyński (członek), Ryszard Michalski (członek) i Eugeniusz Raj (członek)¹³.

Głównymi celami działalności Towarzystwa były:

- rozwój schronisk młodzieżowych oraz ich budowa i prowadzenie;
- propagowanie i organizowanie turystyki służącej zapoznaniu młodzieży z historią, przyrodą oraz dorobkiem kulturalnym i gospodarczym ojczystego kraju;
- obsługa młodzieżowego ruchu turystycznego;
- prowadzenie akcji informacyjno-propagandowych;
- szkolenie i doszkalanie pracowników schronisk młodzieżowych;
- współdziałanie z władzami, instytucjami i organizacjami społecznymi w zakresie organizacji schronisk i turystyki młodzieżowej¹⁴.

Pomimo powstania w 1975 roku, Oddział Wojewódzki PTSM w Sieradzu faktyczną działalność rozpoczął dopiero trzy lata później – w 1978 roku. W latach 1975–1977 Towarzystwo nie przejawiało oznak działalności z powodu braku odpowiedniej fachowej kadry i braku pracowników etatowych¹⁵.

Począwszy od 1978 roku, Oddział Wojewódzki PTSM w Sieradzu prowadził jedną typową trasę pieszą „Doliną Rzeki Warty”¹⁶. Trasa ta o długości 174 km

¹² APŁOS, UWS, sygn. 980, Uchwała VI Walnego Zebrania Oddziału Wojewódzkiego PTSM w Sieradzu odbytego w dniu 30 listopada 1990 roku, b. pag.

¹³ APŁOS, UWS, sygn. 980, Protokół z przebiegu obrad Walnego Zebrania Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu odbytego w dniu 30 listopada 1990 roku, b. pag.

¹⁴ A. Płomiński, *Turystyka i krajoznawstwo w województwie sieradzkim w latach 1975–1989. Zarys dziejów*, [w:] J. Kwieciński, M. Tomczak (red.), *Wybrane zagadnienia kultury fizycznej – aktualny stan badań*, Konin 2012, s. 266.

¹⁵ APŁOS, UWS, sygn. 980, Protokół z kontroli przeprowadzonej w Oddziale Wojewódzkim Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu przez inspektora Wydziału Spraw Społeczno-Administracyjnych Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu – Agnieszkę Klemżyńską w dniu 8 listopada 1979 roku, b. pag.

¹⁶ Przez cały okres swojej działalności Towarzystwo czyniło starania w celu uruchomienia kolejnych typowych tras pieszych. Starania te zakończyły się niepowodzeniem i do końca swojej działalności Towarzystwo prowadziło tylko jedną typową trasę pieszą. Liczba ta była bardzo skromna na tle sąsiednich województw. Np.: w województwie częstochowski prowadzono kilka tras, w tym trasy międzywojewódzkie. D. Bakota, *Działalność Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego i Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych na polu turystyki szkolnej w województwie częstochowskim w latach 1975–1998*, [w:] D. Umiastowska (red.), „Aktywność Ruchowa Ludzi w Różnym Wieku”, nr 17 (1), Szczecin 2013, s. 19.

(pieszo – 89 km, autobusem – 58 km, pociągiem – 17 km), była realizowana w zakresie 14-dniowego obozu wędrownego. Noclegi na trasie zapewniały szkolne schroniska młodzieżowe prowadzone przez PTSM (Działoszyn, Załęcze Małe, Bieniec, Kraszkowice, Raducka Kolonia, Strobin, Rychłowice, Tyczyn, Chojne, Sieradz, Zduńska Wola, Okup)¹⁷. Oprócz wymienionych schronisk PTSM prowadziło jeszcze jedno schronisko w miejscowości Kamionacz. Były to schroniska sezonowe, czynne w okresie wakacyjnym od 5 lipca do 25 sierpnia. Ponadto w 1986 roku uruchomiono stałe schronisko młodzieżowe I kategorii w Zduńskiej Woli i schronisko sezonowe w Bronowie o przedłużonym okresie działania, czynne od 1 września do 30 czerwca – w soboty i niedziele¹⁸. Łącznie w szkolnych schroniskach młodzieżowych Towarzystwo corocznie przygotowywało bazę noclegową w liczbie ok. 350 miejsc noclegowych¹⁹.

W pierwszych latach działalności PTSM wykorzystanie bazy noclegowej było na bardzo niskim poziomie oscylującym w granicach 3% (przykładowo w 1981 roku nominalna liczba noclegowa wynosiła 19 994 miejsc, z czego udzielono tylko 713 noclegów, co stanowiło 3,5% wykorzystania, analogiczna sytuacja z tendencją spadkową miała miejsce w 1983 roku, gdzie na 16 649 nominalnych miejsc udzielono 482 noclegi – 2,9% wykorzystania)²⁰.

Poprawa efektywności wykorzystania typowej trasy pieszej „Doliną Rzeki Warty” była priorytetem w działalności Oddziału. W celu rozpropagowania walorów turystycznych trasy i możliwości korzystania ze schronisk na obszarze województwa Towarzystwo zamieszczało cykliczne informacje w prasie („Dziennik Łódzki”, „Głos Robotniczy”, „Nad Wartą”), jak również rozsyłało do Oddziałów PTSM i Kuratoriów Oświaty i Wychowania na terenie kraju skrócone opisy trasy (w formie przewodnika) „Doliną Rzeki Warty”²¹. Działania te przyniosły wzrost wykorzystania miejsc noclegowych do 10,8% w 1986, 14% w 1987 i 21,2% w 1988 roku²². Za-

¹⁷ „Nad Wartą” 1985, nr 25, s. 12.

¹⁸ APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1986, b. pag.

¹⁹ APŁOS, UWS, sygn. 980, Protokół z kontroli przeprowadzonej w Zarządzie Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu przez starszego inspektora Wydziału Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu – Wiesława Błaszczyka w dniu 10 stycznia 1980 roku, b. pag.

²⁰ APŁOS, UWS, sygn. 980, Protokół z kontroli problemowej przeprowadzonej w Oddziale Wojewódzkim Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu przez starszego inspektora wojewódzkiego Jana Garczyńskiego w dniu 24 października 1984, b. pag.; APŁOS, UWS, sygn. 980, Informacja Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu w sprawie realizacji zaleceń pokontrolnych z dnia 1 grudnia 1984 roku, b. pag.

²¹ APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1986, b. pag.; APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1988, b. pag.

²² Tamże; APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1987, b. pag.

rząd Oddziału prowadził również wypożyczalnie sprzętu turystycznego. W roku 1989 znajdowały się one w Sieradzu (SP nr 10) i Warcie (Liceum Ogólnokształcące). Wypożyczalnie dysponowały m.in.: namiotami, śpiworami, materacami i plecakami²³.

Tabela 1. Liczba członków PTSM w województwie sieradzkim latach 1978–1988

Rok	Liczba członków PTSM		
	juniorzy*	seniorzy**	razem
1978	1251	75	1326
1979	2320	160	2480
1980	2457	183	2640
1982	336	40	376
1983	636	68	704
1984	479	48	527
1985	484	99	583
1986	794	134	918
1987	1574	175	1749
1988	1613	316	1929

„Juniorzy” – uczniowie i studenci uczelni dziennych do lat 26.

„Seniorzy” – osoby pracujące powyżej 18 roku życia.

Źródło: opracowano na podstawie sprawozdań z działalności ZW PTSM w Sieradzu z lat 1978–1988.

Jednym z aspektów działalności Oddziału PTSM była współpraca z organizacjami i towarzystwami społecznymi działającymi na obszarze województwa sieradzkiego (PTTK, ZHP oraz LOK). Towarzystwo najściślej współpracowało z PTTK, co owocowało coroczną wspólną organizacją szeregu imprez turystycznych (Rajd Szlakiem Walk nad Wartą, Rajd Przyjaźni, Turniej Turystyczno-Krajoznawczy, Wojewódzki Złot Młodzieżowych Organizatorów Turystyki)²⁴. Natomiast członkowie LOK udzielali pomocy w przeprowadzaniu konkursów sprawnościowych podczas wojewódzkich zlotów szkolnych kół PTSM²⁵. W roku 1980 odbył się I Wojewódzki Złot PTSM, który miał być cykliczną imprezą szkoleniowo-integracyjną dla członków Towarzystwa. Złot udało się powtórzyć tylko w 1981 roku, gdyż trzecia edycja, planowana na rok 1982, została

²³ „Nad Wartą” 1989, nr 26, s. 12.

²⁴ APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z działalności Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1979, b. pag.; APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1982, b. pag.

²⁵ APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1987, b. pag.

odwołana ze względu na trudną sytuację gospodarczą kraju. Z tych samych przyczyn w roku 1982 nie odbył się Ogólnopolski Zlot PTSM organizowany przez ZG Towarzystwa²⁶. Zarząd Oddziału w okresie wakacyjnym przeprowadzał coroczne lustracje sezonowych schronisk w ramach konkursu „Wojewódzkiego Współzawodnictwa Sezonowych Szkolnych Schronisk Młodzieżowych PTSM”. Zwycięzca konkursy otrzymywał pamiątkowe nagrody i możliwość reprezentowania województwa sieradzkiego we współzawodnictwie ogólnopolskim²⁷.

Ważnym elementem działalności Oddziału PTSM w Sieradzu było szkolenie i doszkalanie pracowników szkolnych schronisk młodzieżowych i działaczy społecznych Towarzystwa. Zarząd Oddziału corocznie organizował dwa szkolenia. Pierwsze szkolenie odbywało się w jednym ze schronisk na obszarze województwa sieradzkiego (np.: w 1986 roku w Bronowie, 1987 w Zduńskiej Woli)²⁸. Podczas szkolenia omawiano podstawowe zadanie związane z przygotowaniem szkolnych schronisk do sezonu turystycznego. Drugie szkolenie było prowadzone w formie wyjazdowej kursokonferencji (np.: w 1978 roku w Jeleniej Górze, 1979 w Warszawie, 1987 w Gdańsku, 1988 w Poznaniu)²⁹. Udział w szkoleniu brali kierownicy schronisk, opiekunowie szkolnych kół oraz działacze społeczni. Oprócz zagadnień związanych z działalnością PTSM uczestnicy szkoleń mieli możliwość zapoznania się z działalnością schronisk i oddziałów PTSM na obszarze całego kraju. Wyjazdy te służyły do wymiany doświadczeń oraz umożliwiały zwiedzanie określonych regionów kraju. Zarząd Towarzystwa organizował również dodatkowe szkolenia w formie obozów szkoleniowo-wypoczynkowych dla młodzieżowych działaczy posiadających uprawnienia Młodzieżowych Organizatorów Turystyki (w 1979 roku przeszkolono 26 osób)³⁰. Natomiast kierownicy

²⁶ APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z działalności Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1982, b. pag.

²⁷ APŁOS, UWS, sygn. 980, Protokół z kontroli przeprowadzonej w Zarządzie Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu przez starszego inspektora Wydziału Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu – Wiesława Błaszczyka w dniu 10 stycznia 1980 roku, b. pag.; APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1988, b. pag.

²⁸ APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z działalności Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1979, b. pag.; APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1986, b. pag.; APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1987, b. pag.

²⁹ APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z działalności Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1979, b. pag.; APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1987, b. pag.

³⁰ APŁOS, UWS, sygn. 980, Protokół z kontroli przeprowadzonej w Zarządzie Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu przez starszego in-

schronisk corocznie uczestniczyli w naradach szkoleniowych dla kierowników placówek i organizatorów wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży, organizowanych przez Kuratorium Oświaty i Wychowania w Sieradzu. Członkowie Zarządu systematycznie brali udział w organizowanych przez ZG PTSM szkoleniach dla prezesów, sekretarzy, przewodniczących komisji rewizyjnych oraz etatowych pracowników biur³¹.

Oddział Wojewódzki PTSM w Sieradzu, począwszy od 1986 roku, organizował coroczny wojewódzki zlot dla młodzieży zrzeszonej w szkolnych kołach PTSM. Pierwszy Zlot Wojewódzki Szkolnych Kół PTSM odbył się w dniach 17 i 18 października 1986 roku w Bronowie³². Uczestniczyło w nim osiem szkolnych kół PTSM (SP w: Drwalewie, Goszczanowie, Kłodnej, Niemysłowie, Poddębicach, Sieradzu SP nr 3, Wartkowicach, i Zduńskiej Woli SP nr 11) wraz z opiekunami z obszaru województwa sieradzkiego. Program zlotu obejmował konkursy dotyczące organizacji PTSM, turystyki, schroniska i miejscowości, w której odbywał się zlot, oraz zawody sprawnościowe³³. Ponadto młodzież zrzeszona w szkolnych kołach brała czynny udział w imprezach turystycznych (np.: „Światowy Tydzień Turystyki”), zlotach (np.: Ogólnopolski Zlot Młodzieży PTSM), rajdach (np.: Ogólnopolski Rajd Grunwaldzki, Ogólnopolski Rajd „Stąd Nasz Ród”), turniejach (np.: Ogólnopolski Młodzieżowy Turniej Turystyczno-Krajoznawczy) i konkursach krasomówczych³⁴.

W omawianym okresie Oddział Wojewódzki PTSM w Sieradzu wniósł niebagatelny wkład w rozwój młodzieżowego ruchu turystycznego na obszarze województwa sieradzkiego. W swojej działalności Towarzystwo w głównej mierze koncentrowało się na tworzeniu i prowadzeniu schronisk młodzieżowych oraz szkoleniu i doksztalcaniu pracowników szkolnych schronisk młodzieżowych i działaczy społecznych. Po 1989 roku PTSM z trudem próbował dostosować swoją działalność do wyzwań gospodarki rynkowej. Starania te zakończyły się niepowodzeniem i sieradzki oddział PTSM na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku zakończył swoją działalność.

---

spektora Wydziału Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu – Wiesława Błaszczyka w dniu 10 stycznia 1980 roku, b. pag.

³¹ APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1988, b. pag.

³² APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1986, b. pag.

³³ APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1987, b. pag.

³⁴ APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1985, b. pag.; APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1986, b. pag.; APŁOS, UWS, sygn. 980, Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1988, b. pag.

Bibliografia

A. Źródła

I. Źródła archiwalne

1. Archiwum Państwowe w Łodzi – Oddział w Sieradzu
Urząd Wojewódzki w Sieradzu z lat 1975–1998:
Informacja Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu w sprawie realizacji zaleceń pokontrolnych z dnia 1 grudnia 1984 roku.
Protokół Komisji Skrutacyjnej Walnego Zebrania Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu odbytego w dniu 30 listopada 1990 roku.
Protokół kontroli przeprowadzonej w Oddziale Wojewódzkim Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu przez starszego inspektora wojewódzkiego Jana Garczyńskiego z dnia 2 stycznia 1984 roku.
Protokół z kontroli problemowej przeprowadzonej w Oddziale Wojewódzkim Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu przez starszego inspektora wojewódzkiego Jana Garczyńskiego w dniu 24 października 1984.
Protokół z kontroli przeprowadzonej w Oddziale Wojewódzkim Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu przez inspektora Wydziału Spraw Społeczno-Administracyjnych Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu – Agnieszkę Klemżyńską w dniu 8 listopada 1979 roku..
Protokół z kontroli przeprowadzonej w Zarządzie Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu przez starszego inspektora Wydziału Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu – Wiesława Błaszczyka w dniu 10 stycznia 1980 roku.
Protokół z przebiegu obrad Walnego Zebrania Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu odbytego w dniu 21 marca 1986 roku.
Protokół z przebiegu obrad Walnego Zebrania Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu odbytego w dniu 30 listopada 1990 roku.
Protokół z zebrania organizacyjnego Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu.
Skład Zarządu Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu.
Sprawozdanie z działalności Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1979.

- Sprawozdanie z działalności Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1982.
- Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1986.
- Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1988.
- Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1987.
- Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1982.
- Sprawozdanie z wykonania zadań przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych w Sieradzu za rok 1986.
- Uchwała III Walnego Zebrania Oddziału Wojewódzkiego PTSM w Sieradzu odbytego w dniu 21 marca 1986 roku.
- Uchwała VI Walnego Zebrania Oddziału Wojewódzkiego PTSM w Sieradzu odbytego w dniu 30 listopada 1990 roku.

I. Prasa

„Nad Wartą”, Sieradz 1985–1989

B. Literatura

- Bakota D., *Działalność Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego i Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych na polu turystyki szkolnej w województwie częstochowskim w latach 1975–1998*, [w:] D. Umiasłowska (red.), „Aktywność Ruchowa Ludzi w Różnym Wieku”, nr 17 (1), Szczecin 2013.
- Chmiel A., *Turystyka w Polsce w latach 1945–1989*, Warszawa 2007.
- Gaj J., *Dzieje turystyki w Polsce*, Warszawa 2008.
- Gaj J., *Zarys historii turystyki w Polsce*, Warszawa 2003.
- Gaj J., Hądzelek K., *Dzieje kultury fizycznej w Polsce*, Poznań 1997.
- Płomiński A., *Turystyka i krajoznawstwo w województwie sieradzkim w latach 1975–1989. Zarys dziejów*, [w:] J. Kwieciński, M. Tomczak (red.), *Wybrane zagadnienia kultury fizycznej – aktualny stan badań*, Konin 2012.

Activities of the The Polish Youth Hostel Association in Sieradz's voivodeship in years 1975–1990

Abstract

The Polish Youth Hostel Association province department in Sieradz was created in 8 December 1975 during the conference in Spała. The main aims of Association were: serving youth tourism movement, developing, building and serving youth hostels, organizing tourism to introduce youngsters the history, environment and cultural and economic achievement of mother country, running informative actions, teaching employees of the youth hostels, cooperating with government, institutions and social organizations in the scope of organizing youth hostels and youth tourism.

Keywords: The Polish Youth Hostel Association, Sieradz's voivodeship, tourism.